

Arketyper

Ordet arketype kommer af græsk archetypos, af archi-, arche- og typos 'form, mønster'. Begrebet arketype kendes især fra psykologen Carl Jung, der har brugt arketyperne til at forklare menneskers psyke, specielt når han arbejdede med menneskers drømmebilleder. En arketype er en form eller et mønster, der går på tværs af kulturer og tider, fx regnes slanger, engle og hekse for at være arketyper. Når man taler om, at noget er arketypisk, betyder det, at det er noget, som gælder for alle mennesker til alle tider.

Troen

Tro er en overbevisning om at kende sandheden, uden at man ved, at man har ret. Fx når man siger: Jeg tror, at vi skal gå til venstre her, så er man overbevist om, at det er den rigtige vej, men man ved det ikke.

Tro kan også handle om det, som man ikke ved noget om, og som ikke kan bevises, fx troen på en Gud.

Tro og viden opfattes ofte som modsætninger. Tro er personlige overbevisninger, mens viden kommer af erfaringer (empiri), som man kan bevise.

Religiøs tro handler om livets grundlæggende spørgsmål som fx: Hvad er meningen med livet? Hvad er kærlighed? Hvad er sandhed? Er alting forudbestemt?

Når religiøs tro sættes i system, kalder vi det en trosretning. Fx er kristendommen og islam trosretninger.

Tro kan også handle om tillid: *Jeg tror på dig!* Og det kan handle om at være tro.

Retfærdigheden

Retfærdighed er at gøre det rette i forskellige situationer. Men det kan være meget forskelligt fra menneske til menneske, hvad man mener er retfærdigt. Det er en fortolkning, som hænger sammen med ens overbevisning om, hvad der er rigtig og forkert. Nogle mener, det rigtige er at overholde landets love, andre mener, at det er religiøse tekster som fx Bibelen eller Koranen, som viser, hvad der er rigtig og forkert. Andre mener, at vi ved hjælp af vores egen fornuft, skal finde frem til, hvad der er rigtig og forkert. Man kan skelne mellem juridisk retfærdighed, der handler om retfærdighed i forhold til overholdelse af samfundets love og normer og social retfærdighed, der handler om at overholde de uskrevne moralske og etiske love, for hvordan vi behandler hinanden, og hvordan goderne i verden fordeles.

Fremtiden

Fremtiden er det som kommer efter nutiden.

Vi ved nogle ting om fremtiden, fx at tiden vil gå, at nat følger dag, at vi vil blive ældre, og at vi på et tidspunkt i fremtiden skal dø. Men det meste af, hvad der skal ske i fremtiden, ved vi ikke noget om. Som regel afhænger det, der skal ske i fremtiden af, hvad der er sket i fortiden og nutiden, og derfor kan vi med nogen sikkerhed forudsige mange ting, som vil ske i fremtiden. Men vi kan aldrig være helt sikre.

Magten

At have magt betyder, at man får sin vilje igennem og når sine mål. Magt kan fx opnås ved at kontrollere, manipulere eller overtale. Nogle mennesker kan også få tildelt magt i kraft af deres arbejde, viden eller status. Magt kan misbruges, hvis man tvinger eller overtaler andre til at gøre, noget som de ikke vil eller som er forkert.

Hvis man ikke får sin magt igennem er man afmægtig.

Kunsten

Kunst er, når man ved hjælp af sin fantasi skaber ting/værker, som kan påvirke andre følelsesmæssigt eller tankemæssigt. Kunst kræver derfor både en afsender og en modtager – det vil sige, der skal være nogle, som laver kunsten, men der skal også være nogle, som ser/oplever kunsten. For at der er tale om kunst, skal

værket ville noget, fx vise et budskab eller stille et spørgsmål.

Kunst kan have mange udtryk. Det kan fx være musik, malerier, skuespil, dans, skulpturer og film.

Friheden

Frihed er et centralt begreb indenfor filosofi, etik, politik og teologi. Man kan fx have personlig, åndelig, religiøs og økonomisk frihed. Selvstændighed og uafhængighed af andre er også udtryk for frihed. Frihed kan også betegne en undtagelse fra loven, at man er fritaget fra noget, fx skattefrihed. Ordet frihed bruges mest i ental. Her betragtes det som et positivt begreb. I flertal opfattes det omvendt ofte negativt. Fx kan man tage sig nogle friheder, som man nok ikke skulle.

Frisindet

At være frisindet betyder, at man er fordomsfri og tolerant.

Frisind betyder, at man anerkender det andet menneskes ret til frit at tænke, tro og tale – og til frit at vælge livsform.

Frisind er, at den, der selv har en fast overbevisning, ikke blot kæmper for sin egen holdning, men også for andres ret til at have en anden opfattelse.

Det modsatte af frisind er fordomsfuldhed.